

DUK. Kaip sumažinti asmens tapatybės vagystės riziką?

2025-12-17

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, kaip ir kitos Lietuvos institucijos, susiduria su asmenų klausimais apie tapatybės vagystes ir kaip sumažinti galinčias kilti rizikas bei grėsmes. Asmens tapatybė yra vienas iš žmogaus vertingiausių turtų. Jei asmens tapatybė yra pavogta, galima prarasti pinigus, gali būti sunku gauti paskolą, kreditinę kortelę, išvykti į užsienį ar pan.

Užtenka vos Jūsų vardo, adreso ir gimimo datos, kad būtų galima sukurti kitą „Jus“. Kuo daugiau Jūsų asmens duomenų pasisavinama, tuo sunkesnes pasekmes piktaivaliai gali Jums sukelti. Tapatybės vagis gali naudoti daugybę nuo paprasčiausių iki sudėtingiausių būdų, kad sužinotų konkretaus žmogaus asmeninę informaciją ir tuomet ją naudoti banko sąskaitai atidaryti, paimti kredito kortelę, kreiptis dėl paskolų, išmokų ir pan. kito asmens vardu.

Yra keletas požymių, į kuriuos derėtų atkreipti dėmesį, nes tai gali reikšti, kad asmuo yra arba gali tapti tapatybės vagystės auka:

- Praradote arba buvo pavogti jūsų svarbūs dokumentai, pvz., pasas, vairuotojo pažymėjimas ir pan.;
- Kreipėtės dėl paskolų, išmokų, bet jums atsakoma, kad jūs jau kreipėtės šiais klausimais, nors to nesate darę;
- Gaunate sąskaitas ar kvitus už prekes ar paslaugas, kurių neužsisakinėjote;
- Nepaisant to, kad turite gerą kredito reitingą, jums atsisakoma suteikti finansines paslaugas, kreditines korteles ar paskolą;
- Gaunate laiškus ar pranešimus dėl skolų apmokėjimo, nors nesate įsiskolinę;
- Pamatote nepažįstamas banko operacijas, atsiskaitymus, pavedimus;
- Gaunate pranešimus dėl slaptažodžio keitimo ar bandymo prisijungti prie jūsų socialinio tinklo paskyros ar el. pašto, nors to patys nedarėte.

Kaip sumažinti tapatybės vagystės riziką?

- Saugoti visus dokumentus su asmenine informacija, pvz., vairuotojo pažymėjimą, pasą, banko sąskaitų išrašus, kvitus už komunalines paslaugas ir pan.;
- Sunaikinti senus ar nereikalingus dokumentus, iš kurių matosi asmens vardas, pavardė, adresas ar kita asmeninė informacija;
- Stebėti savo kredito istorijos ataskaitą ir reguliariai tikrinti savo kredito kortelės ir banko sąskaitų išrašus apie atliktas operacijas;
- Keičiant gyvenamąją vietą, apie adreso pasikeitimą reikėtų informuoti savo banką, kreditų kortelių, mobiliojo ryšio, televizijos ir kitų paslaugų tiekėjus, kad pranešimai ir laišakai su asmeninio pobūdžio informacija nepatektų kitiems asmenims;
- Prisiminti, kad kuo mažiau informacijos asmuo teiks apie save, tuo mažesnė rizika, kad informacija pateks į netinkamas rankas, pvz.: socialiniuose tinkluose peržiūrėti privatumo nustatymus, riboti asmenų ratą, kas gali matyti Jūsų paskyrą, skelbiamą informaciją ir pan.;
- Perkant prekes internetu reikėtų būti atidiems: rinktis saugią internetinę svetainę, kurioje rodoma įmonės kontaktinė informacija, aiški privatumo politika, prekių ir paslaugų garantija bei grąžinimas, rinktis svetainę, kurioje būtų taikomas siunčiamų duomenų šifravimas (tinkamas ir galiojantis SSL sertifikatas), patikrinti, ar interneto svetainės adresas prasideda https;
- Naudoti skirtingus slaptažodžius skirtingoms paskyroms, paskyros saugumui sustiprinti įjungti dviejų faktorių autentifikaciją (2FA), jei įmanoma;
- Neatidaryti įtartinų el. laiškų priedų, nespausti ant nuorodų tokiuose laiškuose, patikrinti siuntėjo adresą;
- Gavus SMS žinutę su įtartina nuoroda, nespausti ant nuorodos, patikrinti siuntėjo informaciją;
- Nuolat atnaujinti operacinę sistemą ir antivirusinę programinę įrangą;
- Saugoti savo įrenginius, naudoti ekrano užraktą (PIN, slaptažodį, veido atpažinimą), vengti naudotis viešuoju Wi-Fi, o jeigu juo naudojamesi, naudoti VPN (angl. *Virtual Private Network*, liet. virtualus privatus tinklas).

Kaip elgtis, jei tapote tapatybės vagystės auka?

Jei manote, kad tapote tapatybės vagystės auka, reikėtų reaguoti greitai, kad būtų išvengta ar sumažintos galimos neigiamos pasekmės. Ką galite padaryti:

- Informuoti policiją ir kitas atitinkamas institucijas apie prarastus ar pavogtus dokumentus, pvz.: pasą, vairuotojo pažymėjimą, kredito korteles ir pan.;
- Informuoti banką, finansų įstaigas apie neįprastus sandorius ir operacijas, susijusias su asmeninėmis sąskaitomis;
- Pasikeisti visus slaptažodžius;
- Jeigu matote, kad buvo sukurta paskyra jūsų vardu el. parduotuvėje ar pan., nedelsiant apie tai informuokite atitinkamą įstaigą ir prašykite panaikinti netikrą jūsų paskyrą.

Papildomai rekomenduojame susipažinti su Lietuvos policijos interneto svetainėje pateikiama [informacija](#), kaip atskleidus ar praradus asmens duomenis asmenys gali tapti sukčiavimo aukomis. Taip pat susipažinti su Nacionalinio kibernetinio saugumo centro parengtomis [priemonėmis](#), kaip išlikti saugiam internete bei Lietuvos banko asociacijos [patarimais](#), kaip išvengti sukčiavimo internete.